

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 29 ՏԱՄՆԵՒՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 19 Փետրուարի 1898 Հինգշաբթի, 19 Փետրուարի ՏԱՄՆԵՒՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 29

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը 6 ռուբլի, երեք ամիսը 3 ռ. 50 կ. Թիֆլիսում ամիսը 1 ռ., հատով 5 կ. Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը. Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ, Редакция „Норъ-Даръ“ Կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“ Խմբագրութիւնը բաց է ամէն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունուած են ամէն լեզուներով: Յայտարարութիւնները բաժին 2 կ., լրէկմանը համար՝ կը կտատարուի:

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ՏԱՄՆԵՒՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Քաղաքական-գրական ամենօրեայ թերթը ներկայ 1898-ին հրատարակուած Թիֆլիսում նոյն դիրքով և ծրարքով ամէն օր, բացի կիրակի և տօներէն հետևող օրերէն:
«Նոր-Դար»-ի տարեկան գինն է 10 ռուբլի, վեց ամիսուանը՝ 6 ռուբլի: Թիֆլիսից դուրս՝ ամիսը 1 ռ. 50 կ. Թիֆլիսում՝ 1 ռ. ԵՆՐՈՊԱՅՈՒՆ և այլ հեռավոր երկրներէ լրագրողները վճարում են տարեկան 40 ֆրանկ:
ՏԱՄՆԵՒՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՔԱՐԺԱՆՈՐԴՆԵՐը վճարում են տարեկան 8 զոլլար: «Նոր-Դար»-ին քաժանորդ են գրուած իւրաքանչիւր ամսի 1-ից միայն: Թիֆլիսում և այլ հեռավոր երկրներէ քաժանորդ են գրուած միմիայն «ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի խմբագրատանը:
Խմբագրատանը գտնուած է Լորիս-Մելիքեան փողոցում, սրտուհեռապատան մօտ:
Օտար քաղաքներէ քաժանորդ գրողները զինում են խմբագրութեան այս հասցէով՝ Тифлисъ, въ редакцію ежедневной газеты «НОРЪ-ДАРЪ» կամ Tiflis, Caucase, rédaction de journal «Nor-Dar»

Ա Ջ Դ

ՄԵԾ. ՊԱՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵԱՐԹԻՆ
ՎՐԱՑ ԱՋԵ. ԲԱՆԻ ԹԱՐԱՐՈՒՄ
ԿՐԾԿՈՒՆԵ
ԲԱՆԻ ԶԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿ. ԽՄԲԻ
ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄՆԵՐԸ
մասնակցութեամբ յայտնի դե-
րասանուհի տիկին ՄԻՐԱՆՈՅԶԻ և
յայտնի կամիկ պ. ԹՈՒՐԱՆԻ:
Խումբը բաղկացած է հետեւեալ
անձերէն. ա. տ. Մելիքեան, ՄԻ-
ՐԱՆՈՅԶ, օր. օր. Մարի-Հրանդ, Վարդիթեր, Վարդուհի և պ. պ. Ա-
բէլեան, Արիսանեան, Արարեան,
ԹՈՒՐԱՆԻ, Մելիք-Յովսէփեան,
Յարութիւնեան, Պետրոսեան,
Ստեփանեան, Վրոյը, Օհանեան:
Ռիփսիօր Ա. ԱՆԱՇՎԵՐԻՆԵԱՆ
(883) 3—1.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ա Ր Ի Ա

Աստուածաշնչական լեզունդա
(փոխադրութիւն)
Երբ նոյը տեղադրեց տապանում իւր
կնոջը, որպէս ու հարաներին, ընտանի
կենդանիներին, վաղը գազաններին, տո-
ղուններին, թռչուններին ու դիւններին-
րին, հետը վերցնելով անհրաժեշտ պա-
շար իրեն, իւր ընտանիքին և գազաննե-
րին կերակրելու համար և պատրաստուած
էր տապանի դուռը փակելու, երբ յան-
կարծ նա տեսաւ դէպի իրեն ուժաւորա-
տապալարող հիւսիքանշաններ: Օժտուած
մի գեղատաշ չէլ աղջիկ: Զնորհալից
կոյսը ընկաւ նոյի ոտներն և աղբըսում
էր աղատել զալիք պատուհանից իրեն եւ:
— Հեռու գնա, — պատասխանեց նոյը:
— Դու անիծեալ, — ցեղի գարմ ես, ես չեմ
կարող քեզ փրկել:
— Տէր, ամբողջ օրը վաղիւ եմ, որ
հասնեմ տապանիդ, խղճս ինձ, մի մատ-
նիլ ինձ մահուան դիմելը:

ԲՈՎԱՆԵՐԱԿԱՆ

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն. — Լուրեր:
Ս. Եղմիածինը նոր օրացոյցի առթիւ:
Թ Ղ Դ Կ Ե Ո Ւ Թ Ի Ն Ե Ն Ը. — Դուրս.
Հուշի.
Ք ա գ ա լ ա կ ա ն. — Էմիլ Զոլայի ճառը:
Հ ե ո ա գ ը ն ե Ր:
Խ ա ո Ն Ի Ո Ւ Ր Ե Ր:
Բ ա ն ա Ս Ի Ր ա կ ա ն. — Արիս:
Տ ե դ ե կ ա տ ու լ:
Յ ա յ ա ղ ա Ր ու Թ Ի Ն Ե Ն Ե Ր:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Վրաց հերակ II թագաւորի մահուան
հարկերամեկի առթիւ Թիֆլիսի քաղա-
քային վարչութիւնն իւր փետրուար 16-ի
նիստին որոշեց քաղաքային խորհրդի
գահինձում փետրուարի 22-ին, օրուայ
ժամը 12-ին Թիֆլիս քաղաքի կողմից
հողահանդիտ կտարարի հանդուցեալ թա-
գաւորի համար, հրաւիրելով ներկայ լի-

— Հեռացիր ինձանից:
— Տէր իմ, ես անմեղ եմ. ես մասնա-
կից չեմ աշխարհի մեղքերին. երբեք
չաբէք չեմ գործել, ինչու ուրեմն պիտի
քաւեմ մեղքս և զոհ գնամ ալիքներին:
— Բո ցեղը խափուկ է. Բարձրեալի
հրամանները: Նա պիտի անհետ ջնջուի
երկրիս երեսից. անկաղով եմ քեզ օգնել
ու փրկութիւն պարգեւիլ:
— Աղաթինդ կը գտնուած, Տէր:
— Աղաթինդ իմ հարսներն են:
— Քեզ հետ աղատուող գազաններին
կը ծառայեմ. կը կերակրեմ առիւծնե-
րին ու վագրերին, օձերին ու գիշատիչ
թռչուններին. փրկելը ինձ:
— Արդէն ուշ է. արեւը իւր մօտն է
խոնարհում, իսկ այնպիսի, արեւըսում
գիւղում են անձրեւածին ամպերը: Փըր-
կագործութեան ժամը հասնում է... Հե-
ռու, հեռու ինձանից:
— Արարի՛ր... Աստուած քեզանից
զթափում է, նրան եմ ապաւինում...
Խօսքը բերանն էր, երբ ամբողջ եր-
կիրը ցնցուեց. թռչունները թագնուե-
ցին թաւ անտառների խորքերում. հե-
ռուն կայծակը ամպերից էր կտրատում:
Հասաւ խոր մթնոթիւնը. նոյնը կամի-

նելու՝ Թիֆլիսի նահանգապետին և գա-
ւառական ազնուականութեան պարագլը-
թին հերակ II-ի յիշատակը յարգելու
համար կազմուած յանձնաժողովի ան-
դամների հետ միասին, քաղաքային գոր-
ծերի նահանգական ատենանի անդամ-
ներին, ոստիկանապետին, նրա օգնա-
կանին, քաղաքային խորհրդի իրաւա-
ուններին, արհեստավարների աւագին
համբարների պարագլուկներին և նրանց
օգնականներին հետ միասին, մեշտանե-
րի աւագին, քաղաքային վարչութեան
բոլոր ծառայողներին, քաղաքային ու-
սումնարաններին կրօնուսուցիչներին: Բացի
զրանից, որոշուեց այս տարի բացուելիք
քաղաքային երեք ուսումնարաններին,
ինչպէս և էքզարխեան հրապարակի Սի-
օնի փողոցը տանող փողոցի անունանել
հերակեան:

Կիրակի, փետրուարի 22-ին, Վրաց հե-
րակ II թագաւորի թաղման օրը, Թիֆ-
լիսի նահանգական ազնուականութեան
պարագլի պաշտօնակատարի նախա-
ձեռնութեամբ հոգեհանդիտ պիտի կա-
տարուի հանդուցեալ թագաւորի գերեզ-
մանի վրայ — Մյոխէթի տաճարում:

Ներկայումս Պետերբուրգում է արդէն
Պովկասի ուսումնարանական շրջանի հո-
գաւորձում Գ. Պ. Նանովսկին, որ գնացել
է այնտեղ պաշտօնական գործերի հա-
մար:

Մարտի 6 տարի առաջ պ. Զահագի-
ղեանի 30 ամեայ յօրեկանին, որը տեղի
ունեցաւ Մոսկուայում, «Գրականական
Փոնդ» հիմնելու գիտաւորութեամբ՝ յո-
րեկեարի անունով հաւաքուեց մօտ 6000
լուրջի. Սյոմ պ. Զահագիղը բանակցում
է Պովկասի հայոց բարեգործական ըն-
կերութեան հետ, որով կամենում է բո-
լոր գումարը իւր տոկոսներով (7,546 ը.)
գնել ընկերութեան կարգադրութեան
տակ, այն պայմանով, որ գրումադը-
թին ձեռք չաւորուի, իսկ տոկոսը գոր-
ծածուի կարօտ հայ գրադէսների օգ-
տին:

Նում էր պատուհանի սոգնակը բարձր-
ցնել, բայց օտարաւոր կոյսը ցնցումով
ընկեց ուռնուց հիւսած պարանիկը:
Գեղանի կոյսի պազատանքը շարժեց
Ասածու գլխով ինքը:
— Ներս թող սրան, — լսեց նոյը մի
խորհրդաւոր ձայն: — Թող չաւորուի թէ
յոյսն ու հաւատը դէպի պարսկական իմը՝
սպաղախի կանցնի և դժբաղդը չի
փրկուի: Դէ՛ս շտապել, օրհնաւաղ ի
մարդկան:

Հրաշագեղ աղջիկը կամենում էր երեւո-
նիկայը ընկնիլ Բարձրեալին խոնարհ
Հոնրահակալը վերնմայիլու: Բայց ժա-
մանակ չգտաւ. նա արդէ ներս տարեց
տապանը, իսկոյն տապանի դուռը փակ-
ուեց և կոյսը կտրու մթնութեան մէջ:

Նոյը ոչ մի խօսք չստաց նրան, այլ
չօշտփելով հասաւ այն վայրը, ուր ա-
պատան էր գտել նրա գերդաստանը:

Այլազգ կոյսը սողալով հասաւ կիսա-
բաց դռանը, հետաքրքրութեամբ շուրջը
գննելով և չէր վստահանում ներս մտնա-
նիլ՝ երկիւղ կրելով որ և է շարժուած ա-
նելու: Նա տեսաւ մի մեծ սենեակ,
թոյլ լուսաւորուած կանթեղի առկայծող
լուսով. տեսաւ լուիկ մնչիկ նստած նոյնը՝

Անհրաժեշտ է հանաչուած Թիֆլիս քա-
ղաքի անշարժ կալուածքների գնահատա-
կան տուրքը 1/10 տոկոս աւելացնել քա-
ղաքային այս տարուայ նախահաշուի դե-
ֆիցիտը ծածկելու համար:

Կովկասի ուսումնարանական շրջանի
հոգաւորձումն նորից ինդիք է յարուցել
տարրական նոր դպրոցներ բանալու եր-
կուցը գանձակի, երեքը Բագուի, չորսը
սև ծովի նահանգներում և մէկը Սու-
խումի շրջանում:

Հանդուցեալ Գրիգոր Թումայեանի գա-
ւախները՝ հղալքը և քոյրեր իրենց հօր
թաղած հարստութիւնը (չարժական և
անշարժ կալքը) կամենալով բաժանել ի-
րենց մէջը համաձայնութիւն են կայաց-
րել թղթով:

Այդ թղթի մէջ ամփոփուած է եղել
ժողովութիւնը բաժանելու պայմաննե-
րը: Պայմանների յօդուածներէն մէկն
էլ այն է եղել, որ համաձայնութեան
դէմ գնացողը և դրան չհնազանդողը
միւսներին հատուցանում է 200 հազար
լուրջի տուգանք: Ժողովութեան մէջ
սկիզբի Մարգարիտ Կաճկահանը յետ
է կանգնում և չէ կամենում կայացած
պայմանաթղթով ստանալ իրեն հասանելի
բաժինը, որով և խանգարում է ժողով-
ութիւնը բաժանելու գործը:

Երբ Թումայեանները դանգաւ են
ներկայացնում Բագուի նահանգական դա-
տարանը և իրենց քրոջից ա. Մ. Կաճ-
կահանից պահանջում են 200 հազար
լուրջի տուգանք իրենց մէջ կայացած
պայմանաթղթի համաձայն: Նահանգա-
կան դատարանը գործը վճռել էր եղ-
արք Թումայեանների օգտին: Այդ վրձ-
ուց դժգոհ ա. Մարգարիտ Կաճկահանը
գործը անց էր կացրել Թիֆլիսի դա-
տարանական պալատը: Ատենի նո-
րագահը գործը քննելուց առաջ ի նկա-
տի առնելով հանգուցեալ Գրիգոր Թու-
մայեանի վայելած յարգանքը և այն
հանգամանքը, որ վիճողները հարազատ-
ներ են և մէկ ընտանիքի դուստներ, ա-
ռաջարկել էր գնելուներ անելով միմանց
հաշտուել, բայց հաշտութիւնը գլուխ չե-
կաւ: Փետր. 17-ին դատարանական պա-

շրջապատուած իւր որդիկըսնցով. Սեմը՝
սև ու որդի մագիթով, սև գանգուր մօ-
րուսով, երկայն թիւով և արծուի հայ-
կացրով. Բամը՝ թուր գէմբով, խիտ ու
գուրգ մազերով, գուրս ընկած ալաւրով
և ամուր կազմուածքով. Յարեթը՝ շագա-
նակազոյն գանգուր մագիթով, գունատ
գէմբով և քաղցրաբոյր ու գրաւիչ աչքե-
րով:

Նոյի կինը ծալապատիկ նստած էր
սենեակի միւս անկիւնում արջի թաւա-
մաղ մորթու վրայ: Սեմի, Բամի և Յա-
րեթի ամուսինները գրաւուած էին սե-
նեակը մարերով և հաւաքելով. նրանք
բոլորն էլ վայելահասակ ու ամբակազմ
էին և հիւսեր թողած մէջքերին. նը-
րանց հանդերձն էր՝ երկայն պճրատուր
պատմութեամբ ոտապանակած ուղտի մար-
գաւորափայլ բրդից, սեղմած գոտիով և
ամբարցած ուսերի վրայ, այնպէս որ
հոյանի էին մնում թիւերը և կիսամերկ
արևակել ու առողջ կրծքերը:

Այդ միջոցին ահաբեկ փոթորիկը ըս-
կաւեց... Կայծակը փայլատակեց սա-
սեցուցիչ հարուածներով, մըրիկը սա-
հում էր տապանի վրայով և կտուրում
լուսող խուլ և անընդհատ շառաչիւնը

լուսող այդ գործի մասին յայտարարեց
հետեւեալ որոշումը. մերժել կորարք Թու-
մայեանների 200 հազար լուրջու պա-
հանջը և ստանալ Թումայեաններից ա.
Մարգարիտ Կաճկահանի օգտին դատա-
ւանական և գործ վճարելու մասին ա-
րած ծախքերը. ոչնչացնել նահանգա-
կան դատարանի վճիռը:

Երբ Թումայեանների փաստաբան-
ներն էին՝ Չեմիսով և Քալանթարով:
Տիկին Մ. Կաճկահանի փաստաբանին
էին՝ Չոն և Ազուլեփիչ:

Կովկասի կառավարչապետի Պետեր-
բուրգում եղած ժամանակ, «Նով. Օր.»-ի
ասելով, կը վճռուի Թիֆլիսում առկաւա-
կան դպրոց բանալու ինդիքը:

Կովկասում դպրոցական տուրք մտցնե-
լու ինդիքը, «Պալկազի» ատելով, պետա-
կան խորհրդում կը քննուի այս տարուայ
աշնան նոտաշրջանին:

Թիֆլիսի Միքայելեան հիւանդանոցում
խելագարները բաժանմունքի մի նոր մաս
է բացուած:

Կարաուրգանի (Կարսի շրջան) պոստ-
հեռագրատան կից պետական բանկի
ինսպեկտական գանձարան է բացուած:

Վաղիկապաղի քաղաքային վարչու-
թիւնը համապարհների հաղորդակցու-
թեան միջոցաւ ինքնաբերական
է եղել, որ Կովկասեան լեռնաշղթայի
վրայով երկաթուղի անցկացնելու, այն-
պէս անուի, որ Վաղիկապաղի ընկնի
այդ գծի վրայ:

Մեզ գիւմում են հետեւեալ գանգատով.
«Երբ մի օրեկեց գաւառի յետ ընկած
գիւղում մի տղէտ երեքփոխ իւր ժամա-
նակին հաշիւ չէ տալիս կամ չի յայտնում,
որ իւր ժամանակամիջոցը լրացել է, մենք
վրդովում ենք, եւսանդով բողոքում ենք
այդ բանի դէմ, ուրում ենք անպատճառ
պատժուած տեսնել յանցաւորներին, աշ-
խատում ենք ամէն կերպ երեւան հանել
նրա արած գեղծումները և գանգատը
գանգատի յետեւից ուղարկում ենք վիճա-
նշան էր, որ արհաւիրքը մօտենում էր,
երկիւց կամքները պատառուած... Տա-
պանի խորքում որոտմունքի տրոփիւնին
արձագանք էր տալիս վազերների ու
առիւծների մոնչիւնը, գոտարկների բու-
ռանը, — իսկ արտաբերուած լուրջաւոր տան
պատերն էին ցնցում արհաւիրքին զոհ
գնացողների ճշեղը. հառաչները, աղբըս-
ներն ու անէծքները: Հասաւ երկրի
պատուհանի ժամը. Նոյը և իւր օրդիքը
երեսնիկայը ընկան՝ օրհնաւանելով Եհօ-
վային:

Ամբողջ գիշերը ոչ մէկի տալին քունը
մօտ չէկաւ: Կանաչ շրջապատեցին Նոյի
ամուսնուն՝ սոսկումով ակնաջ գրած
մըրկի մոլեգին ուժգնութեամբ, իսկ
Նոյը և իւր օրդիքը կանգնած տապանի
միակ, սրածայր կտուրով պաշտպանուած
պատուհանի առաջ, գլուխով էին թէ
ինչպէս աշխարհը նորից անպարտաւոր
գրութեան (քառ) էր փոխարկում:

Հետեւեալ օրը լոյսի Նոյնիւր երևացին,
բայց միզապատ ու վատեցուցիչ: Նոյի
որդիքը դուրս եկան սենեակից, որպէսզի
կերակուր տան կինգաններին: Նրանք
գնում էին կանթեղները ձեռքերին, իսկ
Յարեթը, որ առջիկից էր գնում՝ յան-

կային կոնստիտուցիային, որը նոյն եռանդով գրգռելով ինչը շարունակում է վիճակային գործակալին հետ. իսկ երբ նոյն տեսակ բան պատահում է մեծ քաղաքում, նոյն վիճակային կոնստիտուցիայի ընթի տակ, առաջնորդանիստ եկեղեցում, մենք աչքներս խփում, ականջներս կայնում ենք—չտեսնող ու չլսող ենք ձեռնում... Թիֆլիսի վանքի առաջ եկեղեցու երեցփոխը 7—8 տարի է առանց կոնստիտուցիայի, առանց հաշտի երեցփոխության է անում. ոչ ինքն է ձայն հանում ոչ վիճակային կոնստիտուցիայի տեսնում է այսպիսով երեք տարով ընտրված աչքից մոտիկ մտքից հեռու երեցփոխը երեք անգամ երեք տարի է մնում իւր պաշտօնի մէջ... Վերջ պէտք է լինի այս պարոնի երեցփոխությանը—թէ ոչ: Գամ գուցէ մենք սխալում ենք. երեցփոխը հաշտ է տուել և հակառակ իւր կարգի է շարունակում երեցփոխությունը: Կը բացատրեն արդեօք:

ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ԵՆ

ԲԱՅՈՒԹԻՅԷ. — Տեղւոյս իշխան ոստիկանապետը կարճ ժամանակում հրաշքներ է գործում. ամենքը մեծ է փորը. նրան են գոյում և դարմանում, լինէ էք կարծում ինչ բանից... որ ոստիկանապետը պարտաճանաչ է, ամենքի վրայ մէկ աչքով է նայում և կարգ է մտցրել իւր իրաւասութեան նշանակող տեղերում. փողոցներն առաջնանից մաքուր, ոստիկանությունն ստորին ծառայողները իրենց պաշտօնին արթննալ, ամեն տեղ կարգ և կարգապահություն: Երևում է, որ հսկող կայ և այն էլ խտուրթեամբ հրուկող:

Վհափառի ընդունելություն և այստեղ անցկացրած օրերում կարգապահությունը օրինակելի էր, ոչ միայն Բազում, այլ և միւս անկի մեծ և նշանաւոր քաղաքներն իսկ ի նկատի առած:

Վհափառը Խնր նկատեց այդ և օրհնելով իշխ. ոստիկանապետին՝ ընծայեց նրան իւր շատ թանկեղէն ըրիկանաւ մատանի: «Երբ անկի բարձր պաշտօնի կոչուիք, ասել է Վհափառը ոստիկանապետին, եկէք Եջմփոթին Խնձ մօտ»:

—Բարեկենդանի շարժումայ ամեն տարի պարբերաբար կրկնուող երկու երեկոյթը տեղի ունեցաւ ժողովարանի դահլիճում. հինգշաբթի գիշերը՝ հայկական երեկոյթին էր, իսկ շաբաթ երեկոյթին՝ վրաց երեկոյթը: Առաջինը անկի բաղամարդ էր և ընդհանուր եկամուտը 6 հազար թուրքաց անկի, իսկ երկրորդը ոչ այնքան բաղամարդ, բայց անկի կենդանի և ուրախ. Թիֆլիսից եկել էին սպորտներ, երգիչներ խումբ: Վերջինիս ընդհանուր եկամուտը մօտ 4 հազար կը լինի: Վրացիներ քիչ են այստեղ, հայերը

կարծուի կանգ առաւ անակնկալ տեսարանի առաջ: Նա տեսաւ մատաղահաս կոյսին. նրա վայելչակազմ մարմինը չորը չազդուած էր բաղամարդ թիֆլիսցի ծալքերով, որ ծածկում էր նրան ոտքից մինչև ուտերը, իսկ ծալքերի վրայ որպէս շողակնայ ունեց ինչու էին մկտաբաւանան դիզման մարդերը. Նա պառկած էր յատակի վրայ՝ երկու ձեռքը բարձ չինած զլատակին և նրա նորահագեղ դէմքը ժպտում էր հեղանուշ անուրջների ազդեցութեան ներքոյ:

—Այս լին գաղան է, —հարցրեց Բամը.—կին է. էյ, չուն, վեր կայ. և պատւաւում էր ոտքով հըլել քնած գեղեցկուհուն, բայց Յարեթը չէթողեց:

—Նա գեղեցիկ է, թող, ինչու ես անհանգստանում:

Այդ միջոցին օտարաեսե գեղեցկուհին դարձեց, արագ ոտի կանգնեց, հարատու նախադիմքով լի աչքերը շրջելով այս ու այն կողմը:

—Ի՜նչ էք ուզում ինձանից, լինչպէս էք համարձակում... Բայց ո՞ր եմ ես, — չնշտեց գեղեցկուհին:

—Ի՜նչ գործ ունիս դու այստեղ, անիճեակ կենդանի,—չարունակեց Բամը,

չատ են և, ի հարկէ, վրաց երեկոյթի աջնորդիմանը մասնակից են հայերը, որ, մեր կարծիքով, շատ ուրախալի է. այդ ցոյց է տալիս, որ մամուլի յարձակումները հայերին չեն մղորեցնում:

ՂՈՒԲԱՅԻԺ. — Մեզանում եղանակները քորհնէքից յետոյ զարնանային էին, սակայն փետրուարի 2-ից յետոյ բոլորովին փոխուեցին և ամսոյս 11-ին, 12-ին և 13-ին առատ ձիւն տեղացաւ: Լսում ենք, որ Խնկալ, Ղուրուշ և մի քանի այլ գիւղերում ձիւնը մեծ վնասներ է տուել անասուններին:

—Ծաղիկ և կարմրուկ հիւանդությունները շատ դոհեր են տանում. օր չի լինում, որ թուրքերից մի քանի երիկայ չմեռնի:

Ս. ԷՃՄԻՇԵՆԻ ՆՈՐ ՕՐԱՅՈՑՑԻ ԱՌԹԻՒՆ.

Օրացոյցի բազմակողմանի դերը կհանքի մէջ անուրանալի է. նրանով ոչ միայն անվերջ պահում ենք տարեկան ժամանակի մանրամասն կարգաւորությունը, ոչ միայն միշտ իմանում ենք եկեղեցու տօները և արարողությունները, այլ և, նա մի շատ յարմար միջոց է ամենահետադէր լուրեր, տեղեկութիւններ, խրատներ և մինչև անգամ գիտութիւն տարածելու համար:

Գովառի հայոցս մէջաւելի յայտնի են Ս. Էջմիածնի, բար. Գիւտ. քահ. Աղանանցի և Մակար Զմէկեանի օրացոյցները: Սրանից եկեղեցական ասպարեզում անխտիր գործ է դրում Ս. Էջմիածնիներ. իբրեւ այդ կողմից շատ անկի մանրամասնաբար կազմուած. իսկ միւս յարմարութիւնների կողմից՝ անկի կամ պակաս առաւելութեամբ գործածական են միւսները: Սակայն պէտք է նկատուի, որ Ս. Էջմիածնի իւր օրացոյցն անկի յարմարեցնելով եկեղեցականութեան, միշտ էլ ուշադրութիւն չէ դարձրել միւս ոչ պակաս էական կողմերի վրայ: Այն ինչ՝ եթէ միւսների նման իւրն էլ անկի ճոխացնէ, և ոչ միայն ծոցի օրացոյցներ, այն ժամանակ իհարկէ, տառապատիկ անկի արդենք կունենայ. մանաւանդ որ ամենայն յարմարութիւններ էլ կան. — իւրաքանչիւր մասը մի մարդու յանձնելով, ամենայն գիւրութեամբ կարելի է իւրապէս շատ արագ:

Գալով ներկայ թուականի օրացոյցին, պէտք է իրաւամբ նկատենք, որ դա անկի յաջող է կազմուած քան միւս տարեկանները, որովհետեւ իւրաքանչիւր մի նշանաւոր տեղում արարողութիւնների ու ծէսերի վերաբերեալ մանրամասն խրատներ են դրուած, որ միւս տարեկաններում չէին լինում: Եկեղեցու սպասարար

ները համար դա շատ մեծ յարմարութիւն է, մանաւանդ մեր մեծամասնութիւն կաթոլիկ տղէտ սպասարարները համար, որոնք համարեալ թէ չեն կարողանում տօնացոյցով առաջնորդուել: Միւս կողմից ևս տօնացոյցը շատ անգամ այնպիսի հակիրճ, անորոշ և երբեմն հակապէր կերպով է դնում խրատները, որ անկի լաւ է փորձուած քահանաների խրատով առաջնորդուել, որոնք իրենց լիացածն առանգաբար են ստացել նախնիներից:

Եւ ի դէպ, ո՞րքան զգալի է մի հմուտ կերպով կազմուած մանրամասն տօնացոյցի պակասութիւնը մեր եկեղեցիներում, որով վերջապէս մի օրինակութիւն կըմանէր ամեն տեղ և կըլիւրանար բարեկենսան խառնակութեան հասած տարբերութիւնները: Մի այլ անգամ ես կաշխատեմ պարզ օրինակներով ցոյց տալ այդ զանազանութիւնները, զոնէ իմ լիւսացած եկեղեցիներում, և ընթերցողը կըտեսնի թէ՛ ինչ անտուրի աղաւաղումներ կան զանազան տեղեր:

Ի՜նչքան լաւ կըլինէր, եթէ յաջողուէր ժամանակ ժամանակ այցելէին իրենց վիճակի եկեղեցիները և՛ անձամբ ներկայ լինելով ժամասացութեան նկատելին թիւրքութիւնները և առանձին գրութիւններով ուղղէին մէկով ընդհանուրը: Բայց...

Քառան.

ԹՂԹԱՎՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂՈՒԲԱ, 31 յունուարի. — Ի՜նչ է խմում Ղուրալի ժողովուրդը: Մեր խօսքն ի հարկէ վերաբերում է ջրին: Այսօր բժշկականութեան մէջ ընդունուած տարբարական ճշմարտութիւն է, որ առողջապահութեան ամենապիւտուր պայմաններից մինն էլ մաքուր և առողջաբար ջուրն է. իսկ անմաքուր անառողջ ջրի տուած վրէպներն անթիւ են: Ամեն տեղ մաքուր և առողջաբար ջուր ձեռք բերելու համար հարկւր հազարներ են ծախսում, բարեգործներ մեծաքանակ գումարներ են գործում և իրենց քաղաքի և հասարակութեան համար հարկւրաւոր վերատեր հետաւորութիւնից ջուր մատակարարում: Մեր Ղուրան է միայն, որ անտարբեր է ինչպէս շատ կենսունակ հայերի, նոյնպէս և այդ անհրաժեշտ կարիքի վերաբերմամբ: Ղուրալի հիւսիսային կողմից, շատ մօտ, մի երկար և լայն հովտի միջով հոսում է Ղուրա-գետը, որ բաժանում է հրէական թաղը քաղաքից: Ղուրալի վրայ շինուած է մի գեղեցիկ մեծ կամուրջ արքունի հաշուով: Հէնց այդ գետի ավերին տեղ-տեղ ջուր է դուրս գալիս, որ ջրիլըները մի փոքր փոքրելով,

քաղերով հոսման առաջը կարելով՝ կաղմիւ են փոքրիկ լճակներ, որոնց և առանակ են աղբիւր: Ահա այդ «աղբիւրների» ջուրն է մատակարարում քաղաքացիներին: Չենք ուզում ասել, որ այդ ջուրն անառողջաբար է, որովհետեւ իրեն գետի ջուր, որ գետին տակից աւազի միջով հոսելով աւելի ևս դուրս ու մաքրւում է, պէտք է որ առողջաբար լինի: Բայց թէ սրալիս անպարմար պայմանների մէջ է գտնուում այդ ջուրը, հարցն այդ է: Քաղաքիս ջրիլըներն առանց բացառութեան ամենքն էլ թուրքեր են, որոնք ջուրը կրում են կաշուէ թուրուխներով: Բայի թուրուխի սուշիներից լէզլի կանաչ ևս անկի ձեռնուող պայմաններով ցանկացողներին ջուր են մատակարարում. իսկ թուրքերի մեծամասնութիւնը ջուրը բերել են տալիս իրենց որդկերանց կամ ծառաների միջոցով: Հետեալպէս հարկ է երեւակայել, թէ քանի անմաքուր և սրալիս, սիլ գետէ, վարակիչ հիւանդութիւններով վարակուած, ձեռքեր են թափաւում այդ ջրի մէջ, քանի անմաքուր դուրեղներ են ջուր հանում այդ աղբիւր-լճակներից: Մերէն պարզ է, երբ յիշեցնեք, որ ջրէկները բացառապէս թուրքեր են և լէզլի կանաչ: Եւ եթէ աւելացնենք, որ այդ աղբիւրները գտնուում են հրէաներից շատ մօտիկ, սրանց սարսափելի կեղտոտութիւնն արարած աշխարհին յայտնի է և որոնք բացի դրանից վիճակական ամենատեսակ ակտերով ևս վարակուած են, այլ և այն, որ ամեն առաւօտ և երեկոյ քաղաքիս անասուններն էլ, էշն ու ձին, չունն ու կատուն, իսկ գիշերները՝ գայլն ու չաղախներն էլ այդ ջրից են օգտուում, այն ժամանակ ամենայն ինչ կատարեալ կը լինի: Ասածներէցս պարզ հետեւում է, թէ այն ջուրը, որ ամեն օր խմում են մեր քաղաքացիք, մի շատ անպէտք և զանազան հիւանդութիւնների բացիներով վարակուած խմելիք է. բացի դրանից՝ շատ անգամ ջուր էլ չի ճարում, կամ ճարումն էլ շատ պղտոր ու անպէտք է լինում, որպէսհետ պատահում է, որ գաւրուրուայ և կամ աշուրուայ հեղեղների ժամանակ գետը յորդանալով, որ շատ սովորական երեւոյթ է, այդ աղբիւր-լճակների էլ՝ գետին մակերեսովի վրայ գտնուած՝ փշանում են, կամ աւաղով ծածկւում, անհետանում:

Գուցէ մեզ նկատեն, որ քաղաքն աղքատ լինելով հնարարություն չունի անկի լաւ ունենալու ըստ առաւելի՛ «թէ անհարկ կըրել է բանջարը»: Բայց, ընթերցող, ի նկատի առնելու է, որ լաւ ջուր ունենալու համար մեծաքանակ ծախքեր հարկւուր չեն: Քաղաքիցս 4—7 վերստ հեռաւորութեան վրայ գտնուում

են այնպիսի հրաշալի ջրեր, այնպիսի սառնորակ մաքուր աղբիւրներ, որոնց գոլքն անում են այն ամենքը, որոնք մի անգամ բաղը են ունեցել խմել նրանց ջրից: Ականատեսները և գիտակ անձինք վկայում ու հաստատում են, որ 4—7 հազար թուրքով շատ հեշտութեամբ կարելի է քաղաքը բերել մի ջրաղացի չափ ամենապարտական աղբիւրի ջուր:

Արդեօք ամօթ չէ մի քաղաքի, այն էլ քաղաքային ինքնապաշտպանութիւն ունեցող քաղաքի համար, որ այդպիսի մի չնչին գումարի պատճառով ապականուած ու վարկուած ջուր է գործածում, որովհետեւ ի նկատի ունենալով քաղաքի բրնակչաց թիւը՝ իւրաքանչիւր տան վրայ 3—5 թուր. կընկնի առ առաւելու: Մեր քաղաքային վարչութիւնը կարող է այդ գումարը բաժանել քաղաքացիների վրայ ըստ կարողութեան, 3—5 տարուայ ընթացքում ժողովուրդ պայմանով, իսկ հարկւուր գումարը վոխառութեամբ՝ պարտք վերցնելով՝ հէնց այս տարւանից կարող է ձեռնարկել այդ ջուրը քաղաք բերելու գործին: Պարտքը որոշեալ ժամանակին կը վճարուի՝ առանց ժողովուրդին մի մեծ ծանրութիւն պատճառելու:

Այդ ջուրը բերելն անկի հարկաբերի և անհրաժեշտ է միմի մասնաւոր այն պատճառով, որ մեր քաղաքացիք աշխատում են Ղուրան դարձնել նահանգական ամառանոց: Այդ ամառանոցն ինթալան անկի մեծամեծ օգուտներ կարող է տալ մեր քաղաքին, քան երկաթուղու երեւակայեալ գիծը, որի համար գլխաւորապէս աշխատում են: Պէտք է գիտնալ հրապուրել մարդկանց դէպ իրենց քաղաքը: Մեր քաղաքն ունի գեղեցիկ կլիմա, ճիւրբուտականութիւն, սիրողէտ դաշտեր, արօտատեղիներ, մրգաւէտ այգիներ, հարուստ անտառներ, մեծ-մեծ բլուրներ, անգամ բարձրաբերձ հսկայ Չահ-դաղ, որոնք մեծ յարմարութիւններ են մի գեղեցիկ ամառանոցի համար: Եւ իրաւ՝ Ղուրան կարող է Բազումի ամենապարմար ամառանոցը դառնալ: Բայց առանց առողջաբար ջրի՝ այդ բոլոր յարմարութիւնները նստմանում են: Եթէ բազում-ցլեք իրենց քաղաքումն էլ վատ ջուր պէտք է խմին, Ղուրալումն էլ, ինչ հարկ կայ միծամած ծախքեր անել և այստեղ ամառանոց գալ: Պատասխան ամեն բան, ինչ որ յարմար է ամառանոցի համար, այն ժամանակ ամենքը հրապարակելով՝ կը շտապեն հիւր գալ մեզ մօտ: Երեւթուրին էլ շուտով պատւաւ կը լինի, որ մեծ յարմարութիւն է ամառանոց գնացողների համար:

Պէտք է ընդունակ լինի օգուտ քաղել հանգամանքից՝ յօգուտ քաղալի, յօգուտ նրա արարած ժողովուրդի բարօրութեան: Այս անհրաժեշտ պարտա-

— Եւ ինչպէս ընկալ մեր ապաստարանը: — Ես... յիշում եմ: Խնրը Եհովան ինձ ազատեց:

— Մուտ ես խօսում: Միայն մենք պիտի փրկուէինք:

— Ո՞վ դիտե, — կատակաւ յայտնեց Յարեթը: — Պէտք է որան դուրս նետել, — վրայ բերեց Բամը:

— Ամեն կողմից փակուած է տապանը: — Ուրեմն վայրի գաղաններին կուր տանք, որպէսդիւս աս ևս անհետ կորչի, ինչպէս կորաւ որա անիճեակ ցեղը:

— Այդ չի լինի, — առարկեց Յարեթը՝ պատասխանելով անպաշտպան կոյսին. մեր հայրը միայն կարող է սրա բաղդը որոշել և նրա իրաւունքն է անօրինել ամեն ինչ: Հարցնե՛ք նրան:

Եւ նրանք ոսկեվարս աղջկան տարան իրենց հօր մօտ:

— Հայր, սիլ է այս աղջիկը և ինչպէս է մեր տապանն ընկել:

Կանայք նոյնպէս մօտեցան՝ դիտակալութեամբ դնելով գեղանի կոյսին:

Նոյր պատասխանեց:

— Թողէ՛ք սրան: Բարձրալը դիտեց և փրկեց սրան, ցոյց տալու համար միդ,

կըր նոյի թոքըած աղանին վերադարձաւ ձիթհու ճիւղը բերանին, այն ժամանակ աղղէն նոյր բացեց տապանի դուռը: Ամենից առաջ ինքը դուրս եկաւ ուղեկցութեամբ իւր կնոջ, որուց և հարմաների Իրենց ոտքերի տակ պինդ գետին անանկով, ցնծաղին աղջկանի տալով միմանց նմ սկսաւ, նմ հողի առան:

Հետեւ փուում էր կանաչող և արևի ճառագայթներից լուսադարչուած գետինը, իսկ կապտատակ երկնակամարի վրայ լուսափայլում էր մեծաղլը ծիածանը՝ ընդ գրկելով ամբողջ երկիրը բազմաբանգ անկերից հիւսած հովաթական մանեղանով: Նոյի որդիքն երբէք չէին տեսել այդքան փոխ ու վահանակով տեսարան. նրանց առաջ ու շուրջը տարածուած էր անկող ու աղատ մի երկիր և այդ կանաչազեղ տարածութեան տեղ ու թաղաւորները միայն իրենք էին:

(Վերջը միւս անգամ)

Քառար.

Συμπ.

Դուք յայտ ունիք, թե՛ ինձ դատաւելով վերջ կրելիսիք սուտած արթեան օգտին եղած այն արշաւը որ վնասում է Փրանսիայի շահերը։ Կարող եք արդե՞ր, հաստատացնել եւս իմ ազատութիւնը չէ՞ որ պահում եմ այստեղ։ Դատաւարները միայն կըբարձրացնէք ինձ։ Նա՞նք չունեն արդարութեան եւ ճշմարտութեան համար, մեծանուն եւ սքանչուն ցեղ ինձ (ծիծաղ յետին նստանիւնի վրայ), նման եմ եւս արդեւ շատուած ստախոսի եւ դաւաճանի։ Եւ զորովմ եմ իմ թաղաքական փառասիրութիւնը, դանդաւորի մոլեռանդութիւնը։ Ամբողջ կեանքն իւր աշխատանքներած անկախ գրող եմ, որը վազն կըվերսկախ իւր ընդհատած Խոջ յիմարութիւններ եւս դուրս նրանք, որոնք ինձ խտակցի են անուր, —ինձ, որ ծնուել եմ Փրանսիայ, որի ծնողները վարում էր քաղաքական հոգը։ Ինձ, որ եօթնութեան հասակում կորցրել եմ հօր տալիս առաջին անգամ այցելել օտարեկան հաստիւում, որպէս զի ձեռքս բերեմ գրելու համար հարկը դուրսմնու։ Բայց այդ քանի չի կրում ինձ հաղաթառապու, որ ես վենետիկից եմ, մի՞ վառուստը որի հնադարեան փառքն տարբեր է

մենք յիշողութեան մէջ: Եւ մինչև ան-
գամ եթէ ևս փրանսիացի էլ չլինէի,
այն ժամանակ փրանսիացիները գրում և
միլիտար օրինակներով ամբողջ կը-
րագրուէին մէջ ցրուած քառասուն հատո-
րը բաւական չէր լինել միթէ, որ ինձ
փրանսիացի դարձնէր—մի փրանսիացի,
որ ծառայում է փրանսիայի փառքին:
(Ժիժուա և բողոքներ յետին նստա-
րաններին վրայ):

(Վերջը միտ անգամ):

ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 Փետրուարի.—Փե-
տրուարի 16-ին Իմպերա միկնից արտա-
քին գործերի մինիստրը: Մինիստրի ա-
ռողջութիւնը բարձրացնելու վերականգնել է:
Նա միկնից վերջնականապէս կազդու-
ւելու համար:

Աթէնք.—Չերքակալուած է թագաւո-
րի կեանքի դէմ փորձ անողներէն մէկը:
Դա քաղաքային վարչութեան մի անդամ
ծառայող է Կարդիացի անունով: Նա
հրաժարուած է իւր ընկերոջ անունը
յայտնելուց:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկար ընդմիջում օգտակար արդեօք.—Այս
խնդրի մասին, ինչպէս յայտնի է, մեծ տարա-
ձայնութիւններ կան, բայց նշանաւոր գիտնա-
կան թելան աշխատանքները վճարական կեր-
պով պնդում է, որ մարդ որքան շատ է քնում,
այնքան երկար է ապրում, և եթէ նա իւր
կեանքի մեծ մասը քնէր, կարող է ապրել մին-
չև 200 տարի: Իւր ասածը հաստատելու համար
նա օրինակ է բերում Գլադստոնին, որն իբր
թէ քնում է օրական աւելի քան 15 ժամ, մին-
չև խորին ծերութիւնը պահպանելով իւր առող-
ջութիւնն ու հոգու կայտաւորութիւնը: Այնուհետեւ
երկար ապրում են նեղերը, որոնք խիստ շատ
են քնում: Ծոյլ մարդկանց աչքը լոյս:

Խանգարուած կարգապահութիւն.—Մօտե-
րը անգլիական թագուհու սպանում լայտնե-
րէն մէկը ունեց Ժոն արձակել: Ցանկաւոր վեր
է կենում ինքը Վիկտորիա թագուհին և ցած է
թողնում լամպի պատրոզը: Ընդհանուր դար-
մանը: Պայտառական քիմիկներէն մէկը դարձա-
ցած նկատուած է. ինչպէս, ձերք մեծութիւն,
գոյն... ինքնընդէ:—Հապա ինչ, պատասխա-
նեց թագուհին, եթէ ևս տեղի լամպի ծուխ է
արձակում, իմ նաժիշտներէն մէկը կը դիմէր
հերթակալ սենեկապետին ասելով՝ «Ենթադրե-
մք, լամպը ծուխ է արձակում», նա էլ իւր
կողմէն նոյնը կատար աւագ սպասարէն, վեր-
ջինն էլ կըզգայ մի օրիշ ծառայի կանչելու,
իսկ լամպն այդ ժամանակ կը շարունակէր
ծուխ արձակել, և ասո թէ ինչու ևս ասելի լա-
մպաւորի կարգապահութիւնը խանգարել և
ինքն վերկայայտեց:

Խոնարհութիւն-հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԱՐԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒՆԴԱՆՈՅ

ԵՆԵԿԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՄՈՒՆԻՔՈՎ

(Ստորակ, Ստորակ, փողոց, № 64)

(սև և սպիտակ տուր)

Հետախոս № 230

Եթէ ևս հիւանդներ ընտանիք ըն-
դունելութիւնն երկուշաբթի, չորեքշաբ-
թի և ուրբաթ օրերը ժամը 2—4 ցե-
րեկը, վճար հիւանդներին կարողու-
թեան համար, մասնաւոր ընդունելու-
թիւն՝ ամենայն օր՝ ժամը 8—10 առա-
ւօտեան—վճարը 2 ռ.: Գիշերօթիկ հի-
ւանդներ և ծնողներ կանայք ընդուն-
ւում են գիշերուայ և օրուայ ամեն ժա-
մանակ, բայց այդ մասին առաջուց տե-
ղեկութիւն պիտի տրուի. վճարը որոշ-
ւում է ըստ դատաւարների: Չունենողներ
ձրի են: Գիշեր և կողմնային բաժան-
մունք ընդունողները վճարում են 1 ռ.
50 կ. մինչև 8 ռ. մի օրուային տա-

համար. ծննդաբերական բաժանի
մասերը մանողները—1 ռ. մինչև 5 ռ.,
մի օրուային տալու համար: Երկուշաբ-
թի օրուային տալու 10 ռ. մինչև 50 ռ.: Անգա-
մահատու թիւնը ըստ համաձայնու-
թեան: Եթէ ևս երկու հիւանդները դե-
ղեր և նիւթեր ստանում են ընդունելու-
թեան ժամանակ ձրի: Չունենողներին հա-
մար 1-ական մահակալ է դրուած իւրա-
քանիւր բաժանմունքում, ուր տեղաւոր-
ւում են նրանք տեսչի և նրա պ. պ.
ընկերներին առաջարկութեամբ ձրի:

Հիւանդանոցի տէր և տեսուչ

Մ. ՄԻՐՄԱՆԻՆ

ԱՆԴՐՈՎԱԿԱՆՆԵՐ ԵՐԿՐԱԹՈՒՂԻ

Մարդատար գնացքը № 1 (ուղղակի)
Բազուից Թիֆլիս միկնում է առաւ.
8 ժ. 30 ռ., միկնում է Թիֆլիսից
Բաթում առ. 9 ժ. 15 ռ., հասնում է
Բաթում 8 ժ. 28 ռ.

Մարդատար գնացքը № 3 (որ փոխ-
ւում է Թիֆլիսում) Բազուից Թիֆլիս
միկնում է գիշ. 12 ժ. 6 ռ., հասնում է
Թիֆլիս եր. 7 ժ. 10 ռ., միկնում է
Թիֆլիսից Բաթում եր. 7 ժ. 55 ռ.,
հասնում է Բաթում առ. 8 ժ. 28 ռ.:

Մարդատար գնացքը № 2 (ուղղակի)
Բաթումից Թիֆլիս միկնում է առ.
8 ժ. 15 ռ., հասնում է Թիֆլիս եր.
8 ժ. 34 ռ. միկնում է Թիֆլիսից
Բազու առ. 11 ժ., հասնում է Բազու
առ. 6 ժ.:

№ 7 գնացքը Թիֆլիսից Միխայ-
լով միկնում է օրուայ 3 ժ., հասնում
է Միխայլով եր. 6 ժ. 32 ռ.

№ 8 գնացքը Միխայլովից Թիֆ-
լիս միկնում է գիշ. 3 ժ. 45 ռ., հա-
սնում է Թիֆլիս առ. 7 ժ. 30 ռ.

ՈՒՍՏՈՎԱՐԱԿԱՆ ԴՆԱՊԱՐԱՆ

1897 թ. նոյեմ. 1-ից մինչև 1898 թ. մայիսի 1
Թիֆլիսից հինգ տեղ ունեցող կառ-
քը միկնում է առ. 8 ժ., գիշերում է
Միխայլով և հասնում է Վրացիկալայ
միւս օրը եր. 7 ժ.: Վեց տեղ ունեցող
կառքը (առանց գիշերելու) միկնում է
օրուայ 3 ժ. և հասնում է Վրացիկա-
լայ միւս օրը, եր. 5 ժ. 35 ռ.

Վրացիկալայից հինգ տեղ ունե-
ցող կառքը միկնում է առ. 8 ժ. գիշե-
րում է Գուգուտուրում և հասնում է Թիֆ-
լիս միւս օրը 8 ժ. 15 ռ.: Վեց տեղ
ունեցող կառքը (առանց գիշերելու)
միկնում է եր. 7 ժ. և հասնում է Թիֆ-
լիս միւս օրը եր. 8 ժ. 30 ռ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ЧУДНЫЙ, ВЕЖЛИВЫЙ,
ПРОЧНЫЙ АРОМАТ
ДУХИ
"ТВАГИТЕНА"
БЕЛАЯ ФАЛКА,
ЦВЕТЫ АБЛОНИ,
"РОЯЛЬ БУКЕТЪ."
ГЛАВН. СКЛАДЫ: С. П. Б. КОЛОМЕНСКАЯ, 12.
МОСКВА, НИКОЛЬСКАЯ, Д. ШЕРЕМЕТЬЕВА.
ВАРШАВА, НОВЫЙ СВЕТЪ, 37.
ПРОДАЕТСЯ ВЪ ЛУЧШ. МАГАЗИН. ИМПЕРИИ.

52258

8—4

ԹԻՓԼԻՍԻ ԺԱՂՈՎԱՐՆԵՐ

աւանդների խորհուրդը ինչպէս է պ. պ.
անդամներին շնորհ քննել ընդհանուր
ժողովի, որ լինելու է շաբաթ օրը,
փետրուարի 21-ին Երեկոյան 10
ժամին մասնակցելու 1898 թ. համար
աւանդների և նրանց թիկնածուների ըն-
տրութեանը: Աւանդների թիկնածուներ
ցուցակագրելու ընտրողական թիւերը
գտնուած են ժողովարանի բարապանի
մօտ և բաժանուած են պ. պ. անդամնե-
րին փետրուարի 15-ից սկսած:

3—2

ՎԱՐ ՈՒ ՉԵՒԻ ՎԱՐՈՒՄ

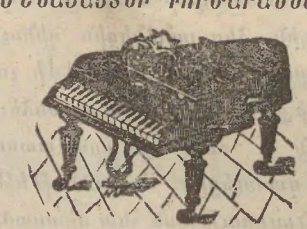
Աւարտել եմ Տիկ. Գիմնասիայի
կար ու ձեռի դպրոցը **ԱՏԵ-
ՏԱՏՈՎ**, և ցանկանում եմ ունե-
նալ աշակերտութիւնը: Ուսուցման
չըջանք արժէ միմիայն 15 **ՐՈՒՐ-
ԼԻ**: Հասցէն Չուգուրէթ, Վոդոպ-
րիտայա փողոց. տուն Սարիբե-
կովի № 15 20—7

Թիֆլիսի ՎՃՅՈՅ ԿՈՆՍՏԻՏԱՆ-
ՐԻՍՏԻ առեանում նշանակուած է
ԱՃՈՒՐԴ 18-ի սոյն փե-
տուարի, առանց կրկնադրի,
վարձու տալու Թանգուկան եկե-
ղեցւոյ շինութիւնները և կրպակ-
ները, որոնք գտնուում են Միքա-
լէական և Խաղարկան փողոցնե-
րի վերայ. 9-րդ քաղաքամասում:
Ցանկացողները կարող են ներ-
կայանալ պրակտիկանով, իսկ պա-
մանների հետ ծանօթանալ Կոն-
ստանդինայի առեանում:

Անդամ Կոնստանդինայի ԳՐԻԳՈՐ
աւագ քահ. Տէր-ԲԱՐՍԵՆՆԱՅ:

(878) 3—3

ԱՄԵՆԱՅՆՏԵՆԻ ԳՈՐԵԱՐԱՆՆԵՐԻ

ՈՒՆԵԱՆԵՐ

ԳՐԱԳՆԱՐԱՆՆԵՐ

Փոխարժեքները, շուկայի վրայ կիթա-
րներ, ֆլեյտներ, կլարնետներ, ձայնախո-
ղեր, լարեր և այլն և այլն

Բոլոր տեսակ գործիքների համար գինը
կարելի է վճարել մօտ առ մօտ.

ՆՈՐ-ԴԱՐՅԱՎԱՐԱՆՆԵՐԸ
ՈՒՂԱՐՈՒՄ ԵՆ ԶՈՐ

ԵՐԱԺՏԱՎԱՆ ԳՈՐԵՐՆԵՐԻ ԵՒ ՉՅՆ-
ՆԱՐԱՅՆԻ ԿՈՎԱՆՆԵՐ ԿԵՆՏՐՈՆ-
ՆԱՐԱՆ

Դ Ե Պ Օ

Բ. Մ. ՄԻՐԻՄԱՆԻՆ
МУЗЫКАЛЬНОЕ ДЕПО
Б. М. МИРИМАНЯН
ТРЕФИЛЬ, ДВОРЦОВАЯ 36—35

! ԶԻՆՈՒՄԸ ԿԵՂԺՈՒՄԵՐԻՑ !
ԱՌՈՂԱՊԱՆԱԿԱՆ
ՄՈՍԿՈՎԱՐՈՒՄ ԺՈՐԺԻՆԻ
Օ Տ Ա Ռ
ԴԵՂԱԿԱՐԸ
Գ. Ֆ. ԻՐԻԿԵՆՍԻ

Ունեցանում է մանկը, արեւից տարած-
քը, դեղին բծեր, կոնցիւնը, բշտիկնե-
րը և այլն: Եւ ասելու չըբարձր գինը:
Առաջարկում է որպէս արդարաւոր ա-
նուշահոտ բարձր որակութեան զնա:

Մի կողմը զին 50 կ., 1/2 կողմը 30 կ.:
Վաճառուած է՝ բոլոր ամենուրեք գիշա-
նակուած և գիշարանային լամպներում:

Գլխաւոր պահեստը բոլոր Ռուսիայի հա-
մար Գ. Ֆ. Իրիկենսի մօտ, Մոսկուայում:
Գլխաւոր Թիֆլիսում՝ Գիւլամիրյան ապ-
րանքների առեարի ընկերութեան, Ծու-
րեկովի, պ. պ. Գուլամիր, և Արմաւրի
գիւլամիրյան:

(Մ.) 6751 24—1

ԿՈՒՉՄԻՉԻ ԴԵՂԱՅԻՆ ԽՈՏԵՐԻ ԳԼԽԱՌՈՐ ՊԱՆԵՍՏԸ

Է Փ Է Դ Ր Ը

Փողով և վերադր վճարով պատուով ուղարկում է Ռուսիայի
բոլոր տեղերը կենարար յատկութիւն ունեցող մայրական ծաղ-
կած էֆէրՅԻՐՅԻ ամենաբարձր տեսակը: Առաջին տեսակի փուն-
տըն արժէ 3 ռ., երկրորդ տեսակինը՝ 2 ռ.: Ուղարկում է և
տպագրուած խորհուրդը, թէ ինչպէս պէտք է գործադրել այս
գեղը, որ վերականգնում է կանոնաւոր մարտդոլութիւնը և բու-
ժում է ամեն տեսակ ռևմատիզմները, ստամոքսի և աղիքնե-
րի կառավարից, շնչարդիւթիւնից, հազից, փորկապութիւնից,
ղեղնակներից, սովաւարիւնութեան պատճառներից և այլն:
ԷֆէրՅԻՐՅԻ բարերար աղբյուրի մասին վկայում է Կոյ-
սերական գիտութեան բժշկական ճանապարհը, ռուսի և թուր-
քուած վաճառելու (տես «Սվետ» լրագիրը, 1894 թ. № 74):
Պուրկերով վաճառուած է ըստ համաձայնութեան: Պարտականու-
բերւելու է ֆեբրուարի մասին 30 կ.: Ունիւմ շնորհակալական բաղ-
մաթիւ նամակներ: Հասցէն՝ Г. Вузулукъ, Самар. губ. складъ
Федеры М. Г. Артишевой.

882

1—1

Ա. Ի. ՊԵՏՐՈՎԻ

ՏՊԱՐԱՆԸ

(Թիֆլիս, Գուլամիրյան պողոտայում, տուն № 12)

յայտարարում է, որ ստացուած են նոր բազմատեսակ
տաւեր, գանդան պոլիտիպաժներ հարսանիքներին, երե-
կոյթներին, հրաւիրաթղթերին. ճաշկերպիչներին, խորակա-
ցուցակներին համար և այլն: Տպագրում է ամեն տեսակ
բլանկներ և գրքեր արքունական և մասնաւոր հաստատու-
թիւնների համար առեարական գրքեր, հաշիւներ, ծրար-
ների մակագրութիւններ և այլն, այլ և հաշտարար դա-
տարանների համար կոշտագրեր տեղական բոլոր լեզուներով,
արձանագրութիւններ, անդորրագրերի մատեաններ
և այլն: Բրոշուրներ և գրքեր ռուսերէն, հայերէն, վրացե-
րէն և օտար լեզուներով: Բացի դրանից ապարանում կան
մեծ քանակութեամբ բազմազան տաւեր աֆիշների, յայ-
տարարութիւնների և ուրիշ ծանուցանքների համար:

Ռուսերէն, հայերէն և վրացերէն այցեւորները սկսած
1 ըսկրուց 100 հատի համար գեղեցիկ լիթի վրայ: 10—2

„ԱՐԱՔՍ“-Ի ԽՄԲԱԿՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Հանդիսի վերջին տարեշրջանի երկրորդ գիրքը, որ բաղկացած է
71 պատկերից և 18 թերթից, արդէն ուղարկում է բաժանորդաց:
Առանձին վաճառուած է 2 ռ. 50 կպ., առաջին հատորի հետ միա-
սին այժմ արժէ 3 ռուբլու փոխարէն 5 ռուբլի:

Մի քանի քաղաքներ ստիպուած ուշ են ուղարկում, ըստ որում
գտնուած պատկերների մի մասի փշանալու պատճառաւ՝ պարտա-
ւոր եղանք նորից վերատպելու:

ԲԱՅՈՒՄ Ի 1898 ՏԱՐԵՇՐՅԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բաժանորդագիրն է 3 ռուբլի կամ 10 ֆրանկ—2 գոլդար, օսկե-
կապը՝ 5 ռուբլի կամ 15 ֆրանկ:

Առաջին գիրքը հրատարակուելու է մայիսի վերջին, երկրորդ
գիւլտիպերին:

Սոյն տարեշրջանի գրքերում կըզհանրապէս հայկա-
կան կեանքից և հայ աշխարհից մօտաւորապէս 200 յոյժ ընտիր
նկարներ, որոնցից մի մասը մեծ գիրքով և համաժողովարար տակի
չըիւղ տպագրութեամբ:

Առաջին գրքում վաւերելի պատկերներն մի մասի հետ կարելի
է ծանօթանալ Թիֆլիսում, Կոնստանդինական գրափաճառանոցում, ուր
կուղարկենք մօտ օրերս:

Ցատկապէս խնդրում ենք ստորագրուել ցանկացողներից գոն
այս տարեշրջանի գրքերին, ի շահ «Արաքս»ի կանոնաւոր և յաջող
հրատարակութեան՝ այժմանից իսկ բաժանորդագրուել: Յուսումը,
որ «Արաքս»ին համակիր ընթերցողը անուշապիւր չի թողնի համա-
սի համար կարեւոր միւր այս առաջարկութիւնը:

Մեր ապահով հասցէն՝ Петербургъ, Симеону Гуламирянцу կամ
St. Petersburg, Simeon Goulamiriantz

Ծան. 1897-ի գրքերին ստորագրուած անձանց կոպորիկը 1898-ի գրքերը
(881) 3—2